

Til et møde i marts mellem Mai Mercado og interesseorganisationerne om normeringer var Mogens Nygaard Christoffersen fra VIVE inviteret til at fortælle om, hvad forskningen siger om normeringers betydning for kvalitet. DLO har bedt seniorforskeren beskrive sin viden.

Gode daginstitutioner har vi glæde af hele livet

Forskning viser, hvad gode normeringer kan gøre for børn og personale. Der er forskelle på kvaliteten i daginstitutionerne, og man kan godt pege på faktorer, som påvirker kvaliteten.

Af Mogens Nygaard Christoffersen

Den 6. april gik forældrene på gaden i 57 byer over hele landet, fordi de var reelt bekymrede for, om normeringerne og de evindelige sparekrav efterhånden var gået ud over en forsvarlig kvalitet.

Eksp eksperimenter er nødvendige

Hvis man vil have klarhed over, hvad normeringer, uddannelse og gruppestørrelse betyder for kvaliteten i daginstitutionen, så er man nødt til at gennemføre nogle eksperimenter, hvor man ser på kvaliteten før og efter ændringerne. Det fortalte jeg Børne- og Socialministeren om, da hun i april havde inviteret til møde om netop viden om normeringer, som jeg har beskæftiget mig med som forsker. Her vil jeg fortælle, hvad forskningen siger om normeringer.

Der er nogle forskere, der har udført forsøg, hvor man kun ændrer en parameter og derefter sammenligner eksperimentgruppen med kontrolgruppen. Det er ikke alle ting, der kan undersøges på denne måde. Men nogle gange kan man nøjes med at iagttage nogle såkaldte "naturlige eksperimenter". Et sådant eksempel kommer jeg til.

Men først vil jeg starte med en "hypotese":

Der blev for en del år siden fremsat en bemærkelsesværdig hypotese af den danske børneforsker Agnete Diderichsen. Hun havde i en undersøgelse udtaget tre børnehaver, og ved en tilfældighed viste det sig, at der var store forskelle i kvaliteten. Det afgørende nye var, at børnene reagerede forskelligt på disse kvalitetsforskelle. Hendes iagttagelser viste, at de trygge børn havde en basal selvfølelse og viljestyrke, som satte dem i stand til at insistere på kontakt. Ængstelige børn var derimod usikre og forsigtige i deres kontaktforsøg.

De havde en svagere selvfølelse, og selvom de gjorde adskillige forsøg på kontakt, betød en dårlig kvalitet - hvor børnene af personalet mødtes med lige gyldighed og manglende nærvær - at de svage børn blev overhørt eller ignoreret med det resultat, at de opgav eller reagerede med resignation. Agnete Diderichsen konkluderede, at det synes at være ængstelige børn, der er særligt udsatte i den dårlige institution.

Høj kvalitet i dagtilbud gør en forskel

Dagpasning af høj kvalitet kan være med til at smidiggøre mødres og fædres deltagelse på arbejdsmarkedet og fremme børns sociale, kognitive og emotionelle udvikling. På lang sigt kan deltagelse i en høj kvalitetsbørnehave mindske kriminalitet, forbedre barnets uddannelsesniveau og forbedre senere job- og indtjeningsmuligheder. Alt i alt peger resultaterne på, at det samfundsøkonomisk kan betragtes som en langsigtet investering at sende børn i høj kvalitetsdagpasning.

Den hidtidige forskning kan give nogle ganske gode ideer om, på hvilke områder det ville være centralt at koncentrere en indsats, hvis man ønsker at forbedre kvaliteten af dagpasningen.

Relationer betyder mest

Det er efterhånden anerkendt, at kvaliteten af interaktionen mellem voksen og barn er den mest betydningsfulde enkeltfaktor i børneinstitutionen for barnets udvikling. I udforskningen af dette har man især hæftet sig ved de voksnes evne til at reagere på og være sensitive overfor børnenes

FAKTA

En svensk undersøgelse af 2½- til 4½-årige børn understøtter resultatet om sammenhængen mellem normeringer og stress. Forskerne har målt øgede mængder af stresshormonerne adrenalin og noradrenalin i børnenes urin efter en ændret normering fra tre til fem børn pr. voksen. Den ringere normering øgede forekomsten af adfærdsforstyrrelser og konflikter og resulterede i en mindsket trivsel. Ændringen i personaletætheden havde særligt betydning for ængstelige og hæmmede børn. Den ringere normering gav samtidig en fordobling af personalets sygefravær. Forbedringen af normeringen skete ved at tilføre en pædagogmedhjælper i gruppen.

” Det er efterhånden anerkendt, at kvaliteten af interaktionen mellem voksen og barn er den mest betydningsfulde enkeltfaktor i børneinstitutionen for barnets udvikling.

ytringer. Hvis de voksne reagerer prompte og jævnblydigt på børnenes signaler, hvis de voksne bidrager med udviklende alders-tilpassede aktiviteter, hvis de uddyber og udvikler barnets sprog og lege, og hvis de voksne er sensitive overfor børnenes følelser, så understøttes barnets kognitive, sociale og følelsesmæssige udvikling.

En ændring af normeringerne til færre børn pr. voksen har vist sig at gøre de voksne mere sensitive og opmærksomme, og børnene bliver tilbudt flere udviklingsrelevante aktiviteter og lærerige lege, og børnene taler oftere med en voksen. Resultaterne ses også i børnenes sproglige og kognitive udvikling. En højere normering er også associeret med færre stresssym-

tomter hos barnet samt færre adfærdsvan-skeligheder og konflikter børnene imellem.

Normeringernes betydning

Mulighederne for at gennemføre kvalitet i dagtilbud påvirkes ikke kun af normeringer, men også fx gruppestørrelse og personalets uddannelse. Mindre grupper med højere normeringer, hvor gruppen er ledet af en pædagog med en relevant uddannelse, giver en bedre inklusion af sårbare børn. Pædagogerne udviser en mere varm og stimulerende adfærd og er mindre ordregivende og korreksende. Børnene er mere engagerede i at lære noget nyt, hvilket også afspejles i deres skoleparathedstest. Ved større grupper med lavere normering og

uuddannet personale forfalder pædagogerne omvendt i højere grad til passive positioner med at overvåge mange børn samtidigt. Her bliver nogle af børnene mere apatiske eller starter konflikter, og det hæmmer deres kognitive udvikling.

Ved lavere normeringer sker der også en stigning i sygefraværet blandt personalet, hvilket peger på, at normeringen også kan have betydning for personalestabiliteten.

Personalets uddannelseskvalifikationer viste en tydelig sammenhæng med deres interaktion med børnene. I en børnegruppe, hvor personalet havde en relevant uddannelse, kunne man se, at den ledende pædagog brugte relativt mere tid sammen med børnene, børnene udviste bedre samarbejdsevner og udholdenhed ved opgaveløsninger og var sjældnere inaktive.

Min konklusion er, at det efterhånden er veldokumenteret, at en forbedring af normeringerne i sig selv vil hæve kvaliteten i dagpasningen. ■

.....
Mogens Nygaard Christoffersen er seniorforsker emeritus.